A zöldátállást is befolyásolja a szomszédban dúló háború

Svédország határozott klímapolitikai célkitűzésekkel vette át a soros elnökséget

Sürgős feladat lenne, hogy 2030-ig legalább ötven százalékkal csökkentsük kibocsátásainkat, és ez egyben lehetőség, hogy a munkahelyeken és az iparágakban is végbemenjen a zöldátállás – így foglalhatnánk össze Svédország klímapolitikai prioritásait a Green Policy Center zöldpolitikai szakmai műhely által szervezett sajtóbeszélgetés alapján, ugyanis Svédország január elsejével átvette az Európai Tanács elnökségét a következő hat hónapra. Litkei Máté, a Klímapolitikai Intézet igazgatója szerint a cseh elnökség nem tétlenkedett a klímapolitikai célokat illetően és hasonlóan ambiciózus vezetés vár Európára Svédország elnöksége alatt is.

Kincses Krisztina

Az orosz–ukrán konfliktus felértékeli a nukleáris energiát. A zaporizzsjai erőmű a frontvonalban

Fotó: Europress/AFP

Svédország január elsejével vette át az Európai Tanács elnökségét a következő hat hónapra. Mattias Frumerie, a Svéd Környezetvédelmi Minisztérium klímapolitikai főosztályának igazgatója és munkatársai a Green Policy Center eseményén beszéltek a Svéd EU-elnökség zöldprioritásairól.

Az eseményen elhangzott, hogy az egyik prioritás a sürgősség, mert az Európai Bizottság Irány az 55 százalék! (Fit for 55!) intézkedéscsomagjának célja, hogy 2030-ra 55 százalékkal csökkenjen az EU szén-dioxid-kibocsátása, jelenleg azonban kevés az ambíció annak érdekében, hogy elérjük ezeket a célokat. Az igazgató kiemelte, fontos, hogy megfelelő szakpolitikákat ültessünk át a célok elérése érdekében.

A másik prioritás a lehetőség: Svédországnak nagy tapasztalata van a klímapolitikában és a zöldátalakulásban. Sok lehetőség van az új munkahelyekben és az iparágakban. Az üzleti szektorban látszik már az érdeklődés a zöldátállás iránt, hogy az európai ipar megőrizhesse a versenyképességét, Svédországban pedig főként az acél-, a cement- és a közlekedésszektor alakul át. Fontos elem a társadalmi párbeszéd is, főként a munkavállalókkal annak érdekében, hogy mindenkit meghallgassanak, és figyelembe vegyék a javaslatokat.

INNOVÁCIÓ ÉS TECHNOLÓGIA

Szóba került, hogy a Fit for 55! intézkedéscsomagról szóló tanácskozások nagy részét lezárták a cseh elnökség alatt, most a végrehajtáson lesz a hangsúly. Svédország szeretné támogatni az európai országokat és a nemzetközi partnereket is a megfelelő szakpolitikák átültetésében, mobilizálni a társadalmat és az üzleti szférát is. A kormányok feladata a megfelelő támogató szakpolitikák megalkotása, amelyek hozzájárulnak a klímasemleges átalakuláshoz. Fontos a megfelelő finanszírozás biztosítása is a szakpolitikák átültetéséhez, valamint a megfelelő beruházási klíma megteremtése, ehhez kellenek uniós források a tagállamoknak és fejlesztési források a partnerországoknak.

HOSSZÚ TÁVÚ ELŐNYÖK

Végül kiemelt szempont az innováció és technológia megléte is, Svédország ebben is igyekszik majd jó példát mutatni. Az egyik ilyen terület az energia, ahol a fosszilis energiaforrások és főként a gáz kivezetése az egyik komoly kihívás. Svédország már csak három százalékban használ fosszilis energiát, a többi atom-, víz- és megújuló energia. Az ország kibocsátásai leginkább az iparból és a közlekedésből származnak, ezért erre koncentrálnak. Bár az átállás drága és nehéz lehet, hosszú távon azonban sokkal több előnnyel járhat. Január végén lesz az első stratégiai megbeszélés az uniós tagállami delegációvezetők között Stockholmban, ahol a COP 27 eredményeit vitatják meg, és hogy miként lehet továbblépni és építeni ezekre az eredményekre.

Schaffhauser Tibor, a Green Policy Center tanácsadója, aki az elmúlt évben a cseh elnökség nemzetközi klímapolitikai munkáját segítette, lapunknak elmondta: amiatt, hogy a múlt évben több uniós tagállam átmeneti jelleggel ismét hazai fosszilis energiaforrásokra – mint a lignit vagy szén – támaszkodott az orosz energiaszállítások felfüggesztését követően, nemzetközi szinten megrendült az uniós klímapolitikai célok hitelességébe vetett bizalom. Annak érdekében, hogy ezt helyreállítsuk, és ösztönözzük a nemzetközi partnereinket is az azonnali cselekvésre, fontos, hogy a svéd elnökség mihamarabb lezárja a Fit for 55! klímapolitikai intézkedéscsomag átültetését, ezzel is mutatva, hogy az EU és tagállamai továbbra is elkötelezettek a klímapolitikai céljaik és a klímasemlegesség elérése mellett – fogalmazott a Green Policy Center szakértője.

ERŐS A NYOMÁS AZ ELNÖKSÉGEN

A cseh elnökség alatt az Európa Tanács és az Európai Parlament ideiglenes politikai megállapodásra jutott a Fit for 55! kibocsátások csökkentését és a társadalmi hatások kezelését célzó jogalkotási javaslatairól. Elfogadták a kibocsátási célértékeket, szabályozzák és fokozatosan kivezetik az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus (CBAM) hatálya alá tartozó ágazatok ingyenes kibocsátási egységeit, illetve létrehoznak egy szociális klímaalapot – erről már Litkei Máté, a Klímapolitikai Intézet igazgatója beszélt lapunknak a svéd klímapolitikai prioritásokra reagálva.

– Mint láthatjuk, a cseh elnökség nem tétlenkedett a klímapolitikai célokat illetően, és hasonlóan ambiciózus vezetés vár Európára Svédország elnöksége alatt is – fogalmazott. A klímaváltozás elleni fellépés ügyében egyébként is egyre erősödik a nyomás az aktuális elnökségen, gondoljuk csak arra, hogy 2022 volt a valaha mért második legmelegebb év, és a múlt év aszályos időjárásából fakadó mezőgazdasági károk is óriási problémákat okoztak Európa-szerte. Ráadásul a svéd elnökség nincs egyszerű helyzetben, mert a zöldátmenetet a háború miatt végbemenő energetikai átrendeződés közben kell végrehajtani.

Litkei Máté szerint jól mutatják azonban a svéd kormány klímapolitikai elkötelezését elmúlt két hétben tett nyilatkozatai is. Romina Pourmokhtari svéd klíma- és környezetvédelmi miniszter nyilatkozta azt a svéd közszolgálati médiának, hogy fel kell gyorsítani az orosz fosszilis forrásokról a leválást, és a megújuló energiák támogatásának ösztönzőire kell fókuszálni. Vagyis a svéd elnökség elkötelezett azon a téren, hogy a klímatörekvések és a függetlenedés egyszerre végrehajtható.

FÓKUSZBAN AZ ENERGIAELLÁTÁS

Az orosz–ukrán háború előtt az Európai Unió példaértékűen járt el a klímapolitikai célokban – emlékeztetett Litkei Máté. Mint mondta, a közösség nagy része csökkentette az üvegházhatású gázok kibocsátását, támogattuk az éghajlatváltozás sújtotta régiókat, és felgyorsult a megújuló energiaforrásokba való befektetés is. Nemrég az atomenergia is zöld címkét kapott, ami előrevetítette a szintén karbonsemleges nukleáris energiatermelési kapacitások bővülését is.

A háborús konfliktus kirobbanása után a fókusz az energiaellátás biztosítására tevődött át – húzta alá a szakértő. Hangsúlyozta, az elhibázott szankciók, az energiaellátás bizonytalansága háttérbe szorította a klímapolitikai célokat. Németország például a múlt évben a villamos energia több mint egyharmadát ismételten szénnel állította elő. Falvakat, templomokat, szántóföldet és még szélerőműparkot is felszámolnak, hogy bővítsék a külszíni lignitfejtést.

Ez azért is furcsa, mert a háború előtt másról sem hallott az állampolgár, mint hogy a klímaváltozás gazdaságra, társadalomra, környezetre gyakorolt negatív hatásai katasztrofálisak. A rengeteg megújulóenergia-beruházás és a nukleáris energia megítélésében történt pozitív fordulat ellenére az általános jelenség inkább az volt 2022-ben, hogy a meglévő szennyező infrastruktúrát tudtuk azonnal használni, például a már említett szenes erőműveket, illetve a vezetéken érkező gázt a nagyobb üvegházhatású gáz kibocsátásával járó cseppfolyósított gázzal tudtuk helyettesíteni.

Az energetikában a beruházások generációkra határozzák meg a viszonyokat, de a nagy ipari beruházások, a jogszabályi környezet megváltoztatása és az alkalmazkodási projektek is évtizedekig éreztetik a hatásukat. A klímapolitikában ezért megfontoltnak kell lenni. Vannak lépések, amiket több szempontból is meg kell vizsgálni, és katasztrofális eredményhez vezet, ha a politikai törekvés felülírja a józan észt – vélekedett Litkei Máté.

A nap erejére is sokan alapoznak

Fotó: Kisalföld/Nagy Gábor

A KULCS AZ ATOMENERGIA

Az energiaválságot és a háborút megelőzően számos zöldpolitikai törekvés zajlott Magyarországon, melyeknek egy részét azonban felülírta vagy módosította a válsághelyzet – mutatott rá Litkei Máté. Az egyik program, amelyet nem módosított, a Zöld busz program, mely a 25 ezer főnél népesebb települések és a főváros vonzáskörzetének személyszállítási közszolgáltatói számára biztosít pályázási lehetőséget elektromos autóbuszok beszerzésére. Ez a program hozzájárul a városok levegőminőségének javításához.

Magyarországon jelenleg körülbelül 4000 MW ipari és háztartási napenergia-kapacitás üzemel, aminek köszönhetően hazánkban állítjuk elő legnagyobb arányban a villamosenergiát naperőművek segítségével. Ez a hirtelen bővülés jelentősen túlszárnyalta a várakozásokat. Ahhoz, hogy a villamosenergia-rendszer a jövőben is fenntartható legyen, fejleszteni kell a hálózatot, mely rövid távon kisebb-nagyobb kellemetlenségekkel jár, de hosszú távon nélkülözhetetlen – hívta fel a figyelmet a szakértő. A szélenergiával kapcsolatban széles körű társadalmi vita folyt korábban, várható némi bővülés ezen a téren is. A geotermikus energiában és a biogáz előállításában nagy potenciál rejlik Magyarországon a földgázigény csökkentésére. Ennek lehetőségeit a kormány jelenleg is vizsgálja.

Litkei Máté úgy véli, az egyik legfontosabb lépés egyértelműen a Paks II beruházás, melynek keretében óriási mennyiségű tiszta energia tud belépni a hazai energiaellátásba. Lantos Csaba energiaügyi miniszter nyilatkozata alapján a paksi atomerőmű üzemidejét akár húsz évvel is meghosszabbíthatják, így a párhuzamos működtetésnek köszönhetően még évtizedekig 4400 MW tiszta kapacitás állhat rendelkezésre. Nem túlzás azt mondani, hogy Magyarországon atomenergia nélkül nincs klímasemlegesség – zárta gondolatait a szakértő.

Az oldalt Baranyai Gábor szerkesztette